

širjenje svojega severovzhodnega sosedu zabranimo. Ta cilj mora še danes tist biti, če prav so morda sredstva druga postala.

Mi smo Turčijo podpirali, dokler je bilo to diplomatično mogoče. Petdeset let, to je, od miru Adrijanopoljskega sem živi Turčija samo vsled skupnega soglasja velikih vlad, živeti jej pustiti. To življenje je moralo nehati v onem trenutku, ko je nehalo ono soglasje velevlasti. Do te katastrofe smo zdaj prišli. Berolinski mir je Turčijo izbrisal iz vrste Evropskih držav. To kar je od nje še ostalo, ni še razdeljeno, ker velevlasti niso še složne med seboj o načinu, kako naj se razdeli. Sultan danes ni drugega nego konkurzni upravitelj tega premoženja. Naj se o Berolinskem kongresu misli, kakor se hoče, naj se rezultat teh posvetovanj hvali ali graja, eno je gotovo: da diplomacija ni bila v stanu katastrofe odvrniti ali odložiti, in Evropsko Turčijo dalje vzdržati. Ta gotovost je bila pa že leta 1870. dobljena. Nobena udeležena oblast ni poskusila Turčije ohraniti. Kjer se je poskušalo, zgodilo se je le, da se je neka šega narodnega prava vršila in da se je čas dobival za sebe priprave delati za katastrofo. Velika izpremema moči v Evropi leta 1870. je pripravila za Turčijo jako zlo položnje. Rusija je videla, da je moment prišel, Turško vprašanje s silo rešiti. Močni sovražnik, Francoska, je bil podrt, slabi prijatelj je postal velikanska Nemčija. Nihče ni mogel dvomiti, da bode Rusija to konstelacijo porabila, tem bolj, ker je Rusija Pariški dogovor, kolikor se je črnega morja tikal, raztrgala in Evropi pred noge vrgla, in s tem izrekla, da je svoje moči zbrala in da je pripravljena, Turško vprašanje s polno težo svoje moči rešiti. Od tega trenutka naprej se ni mogel previden državnik nič več z ohranjenjem Turčije baviti, drugače, če bi bil hotel vojsko z Rusijo začeti. Vsak Avstrijski državnik je moral vedeti, kaj pomeni vojska z Rusijo. To bi bilo pomenilo, Evropsko občno vojsko razplamtiti. V občni Evropejski vojski pa bi bili imeli mi vsakako z več, nego samo enim sovražnikom in na več bojiščih bojevati se. V tem boji za „status quo“ Turški bili bi mi svoj lastni „status quo“ na vago dejali, če tudi v poštev ne jemljemo nesreče, katero bi bila prinesla taka vojska čez našo domovino, ki v sredini leži, — če se ne spominjamo finančnih žrtev, ki bi jih bila ta vojska nam naložila. Le z zadovoljstvom konstatiram, da ta ideja ni bila v tej zbornici sprejeta. A nastopila je nova ideja, ideja popolne nemarnosti, dokler se ne bi naše meje od te vojske doteknile. Povesod, kjer se misli državniško, bilo je prepričanje gotovo, da se mora Avstrija pri novih stvarjenjih v jugozapadu v lastnem interesu aktivno udeležiti.

(Kon. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Dunajski trgovci so za aneksijo Bosne in Hercegovine objavili pismo, v katerem — nasproti nemškemu ustavovercem in pa Magjaronom — povdarjajo veliko korist, da Avstrija iz gospodarskih ozirih obdrži ti privojkovani in čudovito blagodarjeni deželi, za katere je bilo toliko krvi prelite in toliko milijonov žrtvovanih. Mi trgovci in obrtniki — pravijo v tem pismu — ki največ plačujemo za državne potrebe, čutimo breme sedanje in daljne zasede, a vendar nam to breme nikakor ni preveliko, ker vidimo vprihodnje velike koristi od pridobitve teh dežel.*

* *V malo loterijo so preteklo leto ljudje nesli 21 milijonov in 703.628 goldinarjev, iz nje pa so nazaj dobili za dobitke 11 milijonov in 624.508 gold. — Po takem se kaže, da je ljudstvo zgubilo 10 milijonov in*

79.120 gold., ki so v žepu države ostali. A vendar je ljudstvo še zmirom tako slepo, da krvave svoje groše nosi v loterijo!

Obpravne deželni zborov.

Deželni zbor Kranjski.

(Debata o šolski postavi.)

(Dalje.)

Tudi poslanec Lašan od nasprotne stranke je govoril zoper postavo, katera hoče mestu Ljubljanskemu vzeti pravico imenovanja učiteljev, ter nasvetoval, naj se vrne šolskemu odseku v resnejši pretres.

Poslanec dr. pl. Schrey silovito zagovarja postavo ter povdarja, da duhovenstvo se mora popolno odpraviti od šol. Ljubljansko mesto izgubilo bode sicer pravico imenovanja učiteljev, al dobilo bode zato zastopnika v deželnem šolskem svetu.

Poslanec Pfeifer v jedernatem govoru spodbija postavo. Že precej po zadnjih volitvah — pravi — so nemškutarski časniki naznanjali, kako bode sedanja večina v deželnem zboru morala postopati proti narodni stranki, da našim občinam vzame še to mrvice avtonomije in svobode in jih potisne pod kruti jarem birokratizma, ki je varuh ustavovercev. Kakor da bi nasprotna stranka čutila, da jej kmalu poteče čas gospodstva, porabi vsak trenutek, da bi si vendar zagotovila existenco. Kako se take peticije, kakor je una učiteljske konference, delajo in kako podpisi za-nje dobivajo in kako se na to pritiska, zato le jeden slučaj. Ko se zadnjih volitev za deželni zbor nista hotela udeležiti dva učitelja, zažugal jima je okrajni glavar: „dokler bodem jaz okrajni glavar, postala ne bodeta nikdar nikoli nadučitelja“. (Čujte!) Očita se ljudstvu, da ni samostalno, a čudno bi ne bilo to, kajti gosposka v vsako malenkost utika svoj nos, — še celo v privatne zadeve. Nekateri okrajni glavarji (klici: Vesteneck!) hočejo, da se jim vsi ljudski zastopniki uklanjajo; če ne, niso sposobni, odstraniti jih in nastaviti pokorne kreature. (Klici: dobro!) Škoda za čas in denar, če se avtonomni zastopniki voliti morajo po ukazu okrajnih glavarjev, raje naj se vse izroči birokraciji. Pregled predložene postave priča, da je vredna njenega stvarnika in velicega reformatorja (smeh), kateri odpraviti hoče sitno kontrolo pomnoženega krajnega in okrajnega šolskega sveta, kateri ljudstvu hoče vzeti ves vpliv pri imenovanju učiteljev. Če vlada in vladni organi v ljudstvu ne vidijo drugega, ko davkoplačevalca in vojaka, naj za ljudstvo vsaj kaj storé, kedar je v stiskah! (Dobro!) Kdo je poslal sinove in reditelje našega ljudstva v boj? Vlada! Kdo pa skrbi za ostale družine? Ubogo ljudstvo, „misera contribuens plebs“, ki milodare pobira po ubogi deželi. Poroč. Vesteneck je omenil, da se pri krajnih šolskih svetih ne nahaja taka nepristranost, kakoršna je pri imenovanju učiteljev potrebna. Provociran po tem ne bodem zamolčal slučaja, ki v čudnem svitu ilustrira tako hvalisano nepristranost vladnih organov. Za neko učiteljsko službo oglašilo se je mnogo prositeljev; pri dotični seji okrajnega šolskega sveta pokazalo se je očividno, da je bil eden izmed prositeljev v posebni milosti vladnega zastopnika, kajti protekcija segala je tako daleč, da se vladni organ v strmenje vseh navzočih še nad tem ni spodtikal, ko je nek ud šolskega sveta pokazal dopis c. k. okrajne sodnije, ki je dotičnega prositelja imela na sumu ponarejanja spričeval. (Čujte, čujte!) Govornik nadaljuje, da §. 12. načrtane postave stavi krajni šolski